

Beszámoló a XLV. Magyar Malakológus Találkozósról

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Bábakalács Erdei Iskolája már harmadik alkalommal volt a Malakológus Találkozó színhelye. A Felsőtárkányban megrendezett eseményre 2021. szeptember 17-19. között került sor. A korábbi évekhez képest örömdetesesen sok, összesen 30 résztvevője volt a találkozásnak, a malakológusok és szimpatizánsok az egész országból képviseltették magukat, sőt egy külföldi vendégelőadó is megtisztelt bennünket jelenlétével.

A rendezvény legfontosabb céljai között szerepel, hogy a kutatók megismerhessék egymás aktuális munkáit. Erre az idén is egy hosszabb előadói blokk adott lehetőséget, ahol tizenegy érdekes prezentáció követte egymást. Ugyancsak fontos, hogy a találkozón a résztvevők megvitathassák egymás között az őket foglalkoztató kérdéseket. Ennek kötetlen formában az esti beszélgetések adtak teret, de két kiemelt, természetvédelmi vonatkozású téma közös megbeszélésre is került. A rendezvény nélkülözhetetlen záróeseménye a közös gyűjtőút, amely a szakmai beszélgetések mellett lehetőséget ad egy-egy terület csigafaunájának megismerésére is.

A találkozón elhangzott előadások a következők voltak:

Páll-Gergely Barna, Hunyadi András: A világ legkisebb csigái: az Angustopila génusz

Turóci Ágnes: Újabb három új meztelencsigafaj a magyar faunában.

Miksa Viktor: Dimorfikus csiga populációk tenyésztése, az első év tapasztalatai

Vukašin Gojšina: Malacology in Serbia.

Eröss Zoltán: Kréta először - útibeszámoló

Farkas Roland, Bán Miklós, Dudás György, Barta Zoltán: Kaszálás hatása avarlakó csigaközösségekre a Putnoki-dombságban

Farkas Roland: Természetvédelmi fejlemények a fekete bödöncsiga kácsi élőhelyén.

Bajomi Bálint: Természetvédelem és rendszertan: hátrányban a gerinctelenek, ezen belül a csigák

Varga András: A szávai szurokcsiga elterjedése a Drávában.

Fehér Zoltán: "Bontsák vagy ne bontsák el a vízvári sarkantyút"

Az előadásokhoz kapcsolódóan két téma közös megvitatására került sor. Az egyik a fekete bödöncsiga kácsi állományának élőhelyén elterjedt brazíliai süllőhínár kezelésének lehetőségeiről. A másik a szávai szurokcsigának a vízvári sarkantyúnál élő állományát is érintő mederrendezési kérdések tisztázásáról. Mindkét témában nagyon hasznos ötleteket adtak a résztvevők és végül közös javaslatok születtek a problémák megfelelő kezelésére.

Szombat délután a Magyar Malakológiai Társaság éves közgyűlése is lezajlott, amelyben a társaság elmúlt évi tevékenységeiről, költségvetéséről és jövő évi terveiről szóló beszámolók hangzottak el.

Ugyancsak a délután programja volt a Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer (NBmR) keretein belül elindult országos csiga monitoringban részt vevő kutatók megbeszélése. Ennek során az idei év tapasztalatai mellett kijelölésre kerültek a 2022-es évben monitorozandó fajok és élőhelyek.

Este Bán Miklós mutatta be az Open Biomaps biotikai adatgyűjtő szoftvert, amelynek malakológiai vonatkozásai, lehetőségei megvitatásra kerültek a résztvevők között.

A vasárnap délelőtti közös gyűjtőút Cserépfaluba, a hangulatos Hór-völgybe vezetett. A Bükk egyik leghosszabb völgyében folyamatos erdőborítás alatt folyt a kirándulás és a csigák

vizsgálata. A gyertyános-tölgyesekben, bükkösökben, szurdokerdőkben számos ritka, az Északi-Középhegységre jellemző fajt sikerült a résztvevőknek megfigyelnie.

A találkozó résztvevőit a mellékelt csoportképen történő tájékozódást segítve adjuk meg, jobbról balra haladva.

Hátsó sor: Farkas Roland, Vukašin Gojšina, Fehér Zoltán, Katona Gergely, Fitala Csaba.

Középső sor: Páll-Gergely Barna, Tóth Zoltán, Váncsa Klára, Lennert József, Kemencei Zita, Badacsonyi László, Bajomi Bálint.

Első sor: Turóci Ágnes, Lennert Józsefné, Deli Tamás, Varga András, Majoros Gábor, Németh László, Miksa Viktor, El-Ghor Laura, Eröss Zoltán, Szabari Éva.

Gyerekek: Tóth-Turóci Viola, Tóth-Turóci Hajnalka.

A képen nem szerepel: Medgyesi Pál, Szabó Gabriella, Bán Miklós.

Gyűjtés a Hór-völgyben. Fotó: Váncsa Klára.

Úton a Hór-völgyben. Fotó: Váncsa Klára.

Az előadások kivonatai

A világ legkisebb csigái: az *Angustopila* génusz

Páll-Gergely Barna¹ & Hunyadi András²

¹ELKH ATK Növényvédelmi Intézet, 1022 Budapest, Herman Ottó út 15.

²1148 Budapest, Adria sétány 10G 2/5.

Előadó: Páll-Gergely Barna, pallgergely@gmail.com

Az *Angustopila* Jochum, Slapnik & Páll-Gergely, 2014 nevű génusz délkelet-ázsiai elterjedésű, és 1 mm körüli csigafajok tartoznak bele. Jelenleg tíz faja van, melyből ötöt mi írtunk le az elmúlt pár évben. A 2015-ben leírt *Angustopila dominikae* Páll-Gergely & Hunyadi, 2015 akkor a világ legkisebb szárazföldi csigája volt, azonban a rekord 2 hónapig tartott, mert a borneói *Acmella nana* Vermeulen, Liew & Schilthuizen, 2015 kisebbnek bizonyult. Mostani kutatásunk több mint 200 eddig nem vizsgált tételen alapul, amelyek Dél-Kínából, Laoszból, Vietnámból, Myanmarból és Thaiföldről származnak. Összesen 46 új faj és egy alfaj kerül majd leírásra. Köztük van egy újabb rekorder (*Angustopila psammion*), amely az elképesztően kicsi 0.6–0.68 mm-es szélességével (ez a héj legnagyobb mérete) maga mögé utasítja az összes szárazföldi csigafajt. Ez a mennyiségű minta a sok új faj felfedezésén túl lehetővé teszi, hogy megismerjük a génusz elterjedésének centrumát (kb. Észak-Vietnám és Észak-Laosz déli része). Továbbá az is kiderült, hogy bár a fajok döntő többsége kis területen élő vagy akár egy lelőhelyről ismert endemizmus, három faj elterjedési területe több száz kilométer szélesen húzódik Délkelet-Ázsiában.

Újabb három új meztelencsigafaj (*Ambigolimax valentianus*, *Deroceras invadens* és *Milax sp.*) a magyar faunában

Turóci Ágnes¹ & Páll-Gergely Barna¹

Előadó: Turóci Ágnes, turoci.agnes@gmail.com

¹ELKH ATK Növényvédelmi Intézet, 1022 Budapest, Herman Ottó út 15.

Az elmúlt egy évben intenzíven gyűjtöttünk élő meztelencsigákat, ennek eredményeképp újabb három meztelencsigafaj került azonosításra, amelyet eddig nem jeleztek Magyarország területéről.

Az *Ambigolimax valentianus* (A. Férussac, 1821) (*Limacidae*) közepes méretű, kinyújtózva 4–4,5 cm-es hosszúságú meztelencsiga. Világos barnás, vöröses színű, könnyen felismerhető két sötétebb háti csíkjáról, amely a pajzson is látható. A pajzson a két csík között egy jellegzetes sötétebb folttal rendelkezik. Ivari azonosítása során a pénisz alakját, a péniszmirigyek meglétét / hiányát, valamint a bursa copulatrix alakját használjuk bélyegként. Jelenleg ivaréretlen példányok kerültek elő, ezért majd az év későbbi szakaszaiban gyűjtött példányok boncolása után lesz pontosan azonosítható a faj. Nyugat-Mediterrán eredetű, Spanyolország, Portugália és Észak-Afrika nyugati területein van a feltételezett őshazája. Eddig két budapesti kertészetből került elő, valószínűsíthetően behurcolással terjed.

A *Deroceras invadens* Reise, Hutchinson, Schunack & Schlitt, 2011 (*Agriolimacidae*) kisméretű, kinyújtózva 2–3,5 cm-es meztelencsiga, teste barnás, bőre vékony. Légzőnyílása körül világosabb a bőr, hátán a sötétebb pöttyök konzerválás után jobban láthatók. A hazai faunában megtalálható két hasonló fajtól péniszfüggelékeiben és kesztyűujj-szerű péniszmirigyekben különbözik. Őshazája bizonytalan, a szakirodalom Dél-Itália és Szicília területeit jelöli származási helyének. Eddig csak budapesti kertészetekből és a Fűvészkertből került elő, ezeken a helyeken viszont tömeges lehet.

A legújabb felfedezésünk egy Milacidae családba tartozó *Milax* faj, amely azonban boncolás nélkül külsőleg nem azonosítható pontosan. Ivarérett példány késő ősszel lesz, addig annyit mondhatunk, hogy a *Milax gagates* (Draparnaud, 1801), vagy a *Milax nigricans* (Philippi, 1836) fajok egyikét találtuk meg. Származási helyük bizonytalan, mivel a régebbi szakirodalomban gyakran nem különböztették meg őket, illetve sok a félrehatározásból eredő bizonytalanság is, mindenesetre a mediterrán származás feltételezhető.

Dimorfikus csiga populációk tenyésztése, az első év tapasztalatai

Miksa Viktor

2084 Pilisszentiván, Fenyves u. 6., viktor.miksa@gmail.com

2020 őszétől kezdve két magyarországi csigafaj, a *Cepaea hortensis* és az *Alinda biplicata* mutáns, ellenkező csavarodású alfajának nemesítésével foglalkozom. A populációkat laboratóriumi körülmények között, részben izolálva, részben kisebb csoportokban tartom.

A *Cepaea hortensis* esetében egy racém jellegű, vegyes tekeredésű utódokat hozó genetika állhat a háttérben, az ellenkező csavarodású egyedek szórványos, de ismétlődő megjelenésével. Az eredeti, vadon befogott ellentétes példányom mellé sikerült egy ivarérett balos példányt kinevelni, és ezek utódai egy-két generáción belül megválaszolhatják, hogy van-e stabil genetikai háttere a csavarodási irányynak, és ez milyen jellegű. A példányokat sikerült 12 hónapon át éber és aktív állapotban tartani és szaporítani. A kifejlődési időt tojásról ivarérett csigáig 9-12 hónapra sikerült így rövidíteni, ami nagyban felgyorsítja a több generációs kutatás időszükségletét. Eközben sikerült egy újszerű tápot és automatizált tartási körülményeket is kifejleszteni, amiket elkövetkezendő projektek során is tudok hasznosítani.

Az *Alinda biplicata* esetében hagyományos, anyai hatású normál egygénés recesszív genetika áll a csavarodás háttérében, ami megerősítésre került a laboratóriumi kísérletek során. Stabil, önfenntartásra képes populációval rendelkezem, aminek kis része homozigóta, a fordított tekeredést örökítő egyed. Itt már abban a szakaszban tartok, ahol a homozigóta karakterisztika stabilizálása zajlik, ami biztosítani tudja az alfaj önálló fennmaradását laboratóriumi körülmények között.

A kutatási munka során egyéb mellékprojektekbe is belekezdtem, egy ritka 12045 csíkozású *Cepaea hortensis* populáció kitenyésztésébe, illetve egy albínó *Helix lucorum* egyedből vérvonal indítása, annak kiderítésére, hogy az albinizmus örökletes tulajdonság, vagy sem.

A contribution to the knowledge of snail fauna (Mollusca, Gastropoda) of southern Banat

Vukašin Gojšina

Department of Morphology, Systematics and Phylogeny of Animals, University of Belgrade, Faculty of Biology, Studentski Trg 16, 11000, Belgrade, Serbia, mr.gojsinavukasin@gmail.com

As an authors master thesis, this work presents a first insight and contribution to the knowledge of the freshwater and land snail fauna of southern Banat (Vojvodina, N Serbia). Three different localities were investigated during 2021 throughout all four seasons and 69 species from 54 genera and 33 families of land and freshwater snails were recorded (30 freshwater and 39 land snail species). The localities are: „Kovinski Dunavac“ (in Kovin settlement), Special Nature Reserve „Kraljevac“ (in Deliblato settlement) and Landscape of Outstanding Features „Karaš-Nera“ (in Bela Crkva settlement). All species are analysed and identified morphologically and anatomically when needed. Apart from some common species, several species rarely recorded from the territory of Serbia are discovered in the investigated area including two new land snail species for the fauna of Serbia. Some of the species rarely recorded from this territory are: *Gyraulus crista* (Linnaeus, 1758), *Aplexa hypnorum* (Linnaeus, 1758), *Hippeutis complanatus* (Linnaeus, 1758) and *Cepaea nemoralis* (Linnaeus, 1758). *Pseudotruchia rubiginosa* (Rossmässler, 1838) and *Lucilla singleyana* (Pislbry, 1889) are not known from any previous checklists, papers or collections. Therefore, they are considered as new for the fauna of Serbia and recorded for the first time. Most species were recorded in „Kovinski Dunavac“ (45) and least in „Kraljevac“ (36). Of all four seasons, most snail species were found in spring and least in autumn.

This work is meant to be just a stepping stone towards more detailed malacological research, both in Vojvodina and other parts of the country, which will significantly expand our knowledge related to the fauna of this group.

Kaszálás hatása avarlakó csigaközösségekre a Putnoki-dombságban

Farkas Roland^{1,2}, Bán Miklós³, Dudás György¹, Barta Zoltán³

¹Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, 3325 Eger, Sánc u. 6. farkasr@bnpi.hu

²Juhász-Nagy Pál Doktori Iskola, Debreceni Egyetem, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

³MTA-DE, Viselkedésokológiai Kutatócsoport, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debreceni Egyetem, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

Előadó: Farkas Roland, farkasr@bnpi.hu

A nedves rétek általában magas biodiverzitással rendelkező, természetvédelmi szempontból értékes élőhelyeknek minősülnek. Nagy részükön aktív gazdálkodás folyik, a rendszeres kaszálás azonban átalakíthatja az élőhelyet, és komoly befolyással lehet az ott élő fajok állományaira. Vizsgálatunk során arra kerestük a választ, hogy a nedves élőhelyek jellegzetes tulajdonságai és az ott végzett rendszeres kaszálás hatnak-e a területen élő fajközösségek állapotára, a kaszálás hatását befolyásolja-e az élőhelyek minősége.

A vizsgálatokat a Putnoki-dombság területén, völgyalji magassásos mocsárréteken végeztük 2007-2008-ban. Kezelt és kontroll területek csigaközösségeinek jellemzőit, a faj- és egyedszámot, illetve diverzitást vizsgáltuk. Az egyedszáma a kezelés nem volt hatással, egyedül az évek okoztak különbséget az esetében. A kezelés hatására a fajszaám és a diverzitás egyaránt csökkenést mutatott.

Eredményeink azt mutatják, hogy a kaszálás negatívan hat a nedves rétek avarlakó csigaközösségére. Fontosnak tartjuk, hogy a rendszeresen kaszált területeken maradjanak érintetlenül hagyott foltok, lehetőleg olyan helyen, ahol az élőhely tulajdonságai kedvezőek az avarlakó fajok fennmaradásának.

A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Természetvédelmi fejlemények a fekete bödöncsiga (*Theodoxus prevostianus*) kácsi élőhelyén

Farkas Roland

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, 3304 Eger, Sánc utca 6. farkasr@bnpi.hu

A Kács község északi határában, Kácsfürdő egykori területén található langyos vizű források csigaegyüttese hosszú ideje ismert a malakológusok előtt. Az élőhely egyike a fokozottan védett fekete bödöncsiga (*Theodoxus prevostianus*) négy fennmaradt állományának. Az itt élő többi csigafaj közül kiemelkedik a kácsi patakcsiga (*Bythinella thermophila*), amely az egész világon egyedül itt él. A melegvizi folyamcsigának (*Fagotia daudebartii thermalis*) is mindössze négy állományát ismerjük, míg a tornai patakcsiga (*Bythinella pannonica*) a Gömör-Tornai-karszt és a Bükk endemikus csigafaja. Az értékes csigaegyüttes és élőhelyük megőrzése a természetvédelem számára is fontos feladat. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) ezért 2021-ben több védelmi lépést kezdeményezett a fajokkal és az élőhelyekkel kapcsolatban.

Kezdeményeztük az eddig nem védett kácsi patakcsiga miniszteri rendeletben történő védetté nyilvánítását.

A források az egykori bencés apátság és az elhagyatott strand területén erednek. Az egykor önkormányzati kezekben levő ingatlanok később magánkézbe kerültek. Jövőbeli használatuk, fejlesztésük jelentős kockázatokat rejt magában. A BNPI ezért megkezdte annak a vizsgálatát, hogy a területet állami tulajdonba és saját vagyonkezelésbe vehesse. Az igazgatóság vagyonkezelése a területen garanciát jelenthet az élőhelyek megfelelő módon történő kezelésére.

A források egyesülésével létrejövő Kácsi-patak közel 800 méter hosszú szakaszán az említett négy csigafaj nagy számban megfigyelhető. A meder egy szakaszát az idegenhonos, inváziós brazíliai süllőhínár (*Myriophyllum aquaticum*) teljesen benőtte. A hínár kedvezőtlenül alakította a meder eredeti szerkezetét, a hínárnak a lakosság által történő szakszerűtlen eltávolítása pedig komoly veszteségeket okozhat a csigák állományában. Mindezek tudatában a BNPI megkezdte a hínárállomány szisztematikus felszámolását. A meder megtisztítása során kiemelt figyelmet fordítunk az ott élő csigák védelmére, ezért ez a védelmi munka évekig is elhúzódhat.

Természetvédelem és rendszertan: hátrányban a gerinctelenek, ezen belül a puhatestűek

Bajomi Bálint^{1,2}, Takács-Sánta András^{3,4}

¹ ELTE Biológiai Doktori Program, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A

² MTA-DE Lendület Funkcionális és Restaurációs Ökológiai Kutatócsoport, Debreceni Egyetem, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

³ ELTE TÁTK, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A

⁴ ELTE TTK Környezettudományi Centrum, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A

Előadó: Bajomi Bálint, bb@bajomi.eu

A Web of Science szakirodalmi adatbázisban lévő, biológiai témájú szakirodalom 1900 és 2019 között exponenciálisan növekedett. Kutatásunk célja minél teljesebben összegyűjteni az állatfaj-visszatelepítések nemzetközi szakirodalmát, és megvizsgálni, hogy erre a szakterületre is jellemző-e a hasonló növekedés, illetve hogyan oszlanak meg a publikációk a nagyobb rendszertani csoportok között. Angol nyelvű adatbázisokban, könyvtár-katalógusokban végeztünk kereséseket, illetve feldolgoztuk a Re-Introduction News szakmai hírlevél 26 évfolyamát. Az első cikk 1891-ből származik. Az 1950-es évekig szórványosan foglalkoztak a visszatelepítésekkel a szakirodalomban, onnantól kezdve exponenciálisan növekedni kezdett a folyóirat-cikkek száma. Megmutatkozott, hogy egyre nehezebb olyan áttekintő (review) cikket írni, amely átfogó kérdést vizsgál. Ilyen felvetés lehet például, hogy „Valóban sikeresebbek-e azon programok, amelyek módszerei nagy százalékban alkalmazzák az IUCN útmutató ajánlásait?”, vagy hogy „Milyen tényezők befolyásolják a visszatelepítési programok sikerességét?” Ha ezek valamelyikére 2016-ban szeretne valaki összefoglaló cikket írni, és megcsinálja a systematic review módszere alapján a kereséseket és a szűrést, akkor 8 840 publikációt talál. Mivel ennyi szakirodalmat egy ember belátható időn belül nem tud teljes szövegben beszerezni és kielemezni, más megoldásokat kell keresni. Vagy egy kutatócsoport végzi el a munkát, vagy a kutató reprezentatív mintát vesz belőle és azt dolgozza fel, vagy pedig Systematic Map-et készít, ami egyfajta térképe a szakirodalomnak, de nem szintézis.

A leírt fajok között a gerinctelenek dominálnak, ugyanakkor a visszatelepítési programok arányai szignifikánsan eltolódtak a madarak és az emlősök felé. A nemzetközi publikációk között még nagyobb az eltolódás ezen népszerűbb rendszertani csoportok felé. Adatbázisunk egy 3 826 közleményből álló halmazát vizsgáltuk meg ilyen szempontból. Ezeknek csupán 3,8%-a, azaz 132 publikáció foglalkozik gerinctelenekkel. Magyarországon 34 faj esetében merült fel komolyabban a visszatelepítés ötlete, ezek közül nem mindegyik jutott el a megvalósíthatóság fázisáig. 9 kezdeményezés foglalkozott gerinctelen állatokkal, ebből kettő puhatestűekkel: a tornai pataksigával és a fekete bödöncsigával. A szakirodalom szerint a természetvédelemre fordított források eloszlását a fajok népszerűsége határozza meg; ezt az emberhez való hasonlóság foka, az élőlény komplexitása, mérete, az egyedek láthatósága, ehét mivolta és egyéb kulturális hatások befolyásolják.

A szávai szuroksiga elterjedése a Drávában

Varga András

3212 Gyöngyöshalász, Batthyány Lajos út 10., avarga8946@gmail.com

A *Holandriana holandrii* elterjedésének északi határát Ausztria és Magyarország területén éri el. Ismert hazai előfordulása: Dráva, Kerka, Mura és a Zala. A drávai és kerkai állománya stabil. A Murából többnyire régi adatok állnak rendelkezésre, a folyó hazai szakaszának tanulmányozásával tisztázható lesz az ott élő állomány nagysága és kiterjedése. A zalai jelenléte bizonytalan, jó ideje élő egyedeit nem találták. A folyó alapos vizsgálatával ez a kérdés tisztázható lesz. A *Holandriana* kevésbé érzékeny faj, a folyók kisebb szennyeződéseit, enyhébb eliszaposodását jelentősebb állománycsökkenés nélkül elviseli. A Dráva Órtilos és Zákány között elhagyja Somogy megye illetve az ország területét és mintegy 32 fkm hosszan Horvátország területén folyik, egészen Vízvárig. Vízvártól 77 fkm hosszan pedig kanyarogva hol itt, hol ott folyva alkot közös határt. Annak ellenére, hogy a jelen vizsgálatok megerősítették, az érintett hazai folyószakaszokon a *Holandriana holandrii* erőteljes állományai élnek, a faj drávai elterjedéséről nehéz nyilatkozni, hiszen a határon túli folyószakaszok állományai kevésbé ismertek. A Dráva görgetett hordalékmozgatása (nem uszadék!) rendkívül intenzív, talán a hazai folyóink között a legnagyobb. A folyó Horvátországi szakaszán lévő duzzasztó erőművek csúcsra-járatásának következménye, a folyó napi vízszintingadozása gyakran eléri az egy métert. Feltételezhető egy összefüggés a vízszintingadozás, az intenzív hordalékmozgás és a *Holandriana* populációk elterjedési mintázata között. A faj tömeges felszaporodásával ott lehet számolni, ahol zátonyok, szigetek, öblök, csendesebb vízfolyású partszegélyek alakulnak ki. A folyó „egyenes” szakaszain, a partszegélytől távolabb kisebb egyedszámban élnek. A *Holandriana* eddigi ismereteink szerint a Dráva Somogy megyei szakaszán (Órtilos és Drávatamási között) fordul elő. Az állomány stabil, feltételezhető, hogy nagyobb területen él, mint azt az eddigi irodalmi adatok tükrözik. A Dráva gyors sodrása intenzív görgetett hordalékmozgatása alapján feltételezhető, kisebb, távolabbra „elmozdított” populációi létezhetnek a folyó Baranya megyei szakaszán is. A faj védett, természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

Bontsák vagy ne bontsák el a vízvári sarkantyút?

Fehér Zoltán

WWF Világ Természeti Alap Magyarország Alapítvány, 1141 Budapest, Álmos vezér útja 69/A. zoltan.feher@wwf.hu

A többi magyarországi folyóhoz képest a Dráva viszonylag jó ökológiai állapotban van, azonban a korábbi szabályozása, a felvízi eróművek hatása és a meder süllyedése miatt a folyó és környezetének vízállapota romlik. A cél a romlás megállítása melynek érdekében a WiseDrava LIFE projekt (LIFE17NAT/HU/000577) keretében olyan **konkrét terepi beavatkozásokra születtek javaslatok, illetve olyan beavatkozások megvalósítása van folyamatban, amelyek** a folyómeder mélyülésének lassítását, egy mellékág és partmenti élőhelyek rehabilitációját és egyúttal az ártér vízellátásának javítását célozzák.

A tervezett beavatkozások között szerepel egyes, azóta funkciójukat veszített, főmederben levő szabályozóművek elbontása is. Az előkészítő fázisban felmerült a Vízvár település területén lévő keresztirányú szabályozó műtárgy (sarkantyú), amely a folyásirányban alatta fekvő mellékág eliszaposodásáért és lassú feltöltődéséért felelős. Ugyanakkor az is ismert volt, hogy a vízvári sarkantyú ad otthont a szávai vízicsiga, *Holandriana holandrii* (C. Pfeiffer, 1828) egyik drávai állományának (Héra 2005: *Nat. Somogyiensis* 7: 25–34.). A tervezett bontásnak a csigapopulációra gyakorolt feltételezhető negatív hatása miatt első körben el lett vetve ennek a beavatkozásnak a terve.

A hazai Dráva szakasz legújabb malako-faunisztikai felmérése során (Varga 2021: *Fol. Hist. - nat. Mus. Matr.* 45:15-30) arra derült fény, hogy a *H. holandrii* faj drávai állományai jóval nagyobbak és stabilabbak, mint azt akár néhány évvel korábban gondolni lehetett. Ennek tükrében viszont szükségessé vált a vízvári sarkantyúnak a teljes drávai állomány megőrzésében játszott szerepét némiképp átértékelni és a sarkantyú elbontását újragondolni.

A 45. MAMAT Malakológus Találkozóán megtartott kerekasztal beszélgetés témája az volt, hogy hogyan lehetne a kérdéses szabályozó műtárgyat úgy elbontani, hogy azzal a lehető legkisebb kár keletkezzen a *H. holandrii* ott élő állományban.